

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
AÇIK MEKTUP	5
GİRİŞ	7
Kavramsal Çerçeve.....	7
Sınırlar	8
Çalışmanın Katkısı	8
Temel Tez	9

BİRİNCİ KISIM KAVRAMSAL VE UYGULAMAYA GİRİŞ

BÖLÜM 1 SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK (SSÇ) KAVRAMI

1.1. Gerçek Olay Senaryosu	11
1.2. Kavramsal Çerçeve	12
1.3. Aile İçin Beş Kritik Bilgi	14
1.3.1. Kavramsal Yanılgıların Giderilmesi.....	14
1.3.2. Yargılama Usulünün Özelliği.....	15
1.3.3. Sisteminin Temel Amacı	15
1.3.4. Sosyal İnceleme Raporunun Rolü.....	15
1.3.5. Yaptırım Türleri ve Sonuçlar.....	15
1.3.6. Ailelerin En Sık Yaptığı Hatalar	16
1.4. Hukuki Dayanak.....	18
1.4.1. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu	18
1.4.2. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme.....	18

BÖLÜM 2

AİLELER NASIL HAREKET ETMELİ VE AVUKAT PERSPEKTİFİYLE SAVUNMA YAKLAŞIMI

- 2.1. Doğru Yaklaşım: Aile Nasıl Hareket Etmeli?..... 19
2.2. Avukat Perspektifiyle Savunma Yaklaşımı..... 21

BÖLÜM 3

MAĞDUR ÇOCUK: HUKUKİ STATÜ VE HAKLAR

- 3.1. Mağdur Çocuğun Tanımı ve Hukuki Konumu 27
3.2. Örnek Senaryo: Okulda Ağır Şiddet Olayı..... 27
3.3. Mağdur Aile İçin Beş Kritik Bilgi..... 29
3.4. Hukuki Dayanak..... 29
 3.4.1. Ceza Muhakemesi Kanunu 29
 3.4.2. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu 29
 3.4.3. Uluslararası Mağdur Hakları İlkeleri 30
3.5. Uygulamada Kırılma Noktaları 30
 3.5.1. “Yaş İndirimi” Algısı..... 30
 3.5.2. Uzlaştırma Süreci 30
 3.5.3. HAGB ve Adalet Algısı..... 31
3.6. Psikososyal Destek Mekanizmaları..... 32
3.7. Uygulamacı Perspektifiyle Değerlendirme 32

BÖLÜM 4

YAŞ İNDİRİMİ VE KUSUR YETENEĞİ Mağdur Açısından Adalet Algısı

- 4.1. Sorunun Çerçevesi..... 35
4.2. Normatif Çerçeve 35
 4.2.1. Türk Hukukunda Sistem 35
4.3. Kusur Yeteneği Kavramı 36
4.4. Kusur Yeteneğinin Savunma ve İddia Açısından Değerlendirilmesi..... 36
 4.4.1. Raporun Metodolojik Denetimi 36
 4.4.2. Bilinç ve Öngörü Unsuru 37
4.5. Mağdur Aile Açısından Değerlendirme..... 38

4.5.1. Yaş İndirimi Neden Uygulanır?	38
4.5.2. Adalet Algısına Etkisi	38
4.6. Mağdur Açısından Kritik Sorun	39
4.7. Uygulamada Yapılması Gerekenler	39
4.7.1. Kusur Yeteneği Raporunun Etkin Denetimi.....	39
4.7.2. Planlılık ve Bilinç unsuru.....	39
4.8. Türkiye Açısından Yapısal Sorun	40
4.9. Uygulamacı Perspektifi	40
4.10. Sonuç.....	41

BÖLÜM 5

İLK 24 SAAT: KARAKOL SÜRECİ

5.1. Stratejik Eşik Olarak İlk 24 Saat	43
5.2. Örnek Senaryo: AVM Olayı	43
5.3. Şüpheli Çocuk Açısından Temel Güvenceler	44
5.4. İfade Alma Sürecine İlişkin Güvenceler	44
5.4.1. Müdafî Hakkı.....	44
5.4.2. Veli Bilgilendirmesi	45
5.4.3. Çocuğa Özgü İfade Koşulları.....	45
5.5. Mağdur Açısından İlk 24 Saat.....	46
5.5.1. Şikâyet Süreci ve Kronoloji	46
5.5.2. Delil Muhafazası	46
5.5.3. Mağdur Çocuğun İlk İfadesi	47
5.6. Müdafilikte Taktik Yaklaşım	47
5.7. Uygulama Gerçeği.....	47

BÖLÜM 6

SOSYAL İNCELEME RAPORU (SİR)

6.1. Sosyal İnceleme Raporunun İşlevi	51
6.2. Örnek Senaryo: Yüzeysel Rapor Sorunu.....	51
6.3. Hukuki Dayanak.....	52
6.4. Uygulamada Kritik Noktalar	53

6.5. İtiraz Teknikleri (Uygulamacı Perspektifi).....	53
6.5.1. Metodolojik Denetim	53
6.5.2. Olay-Spesifik Analiz Eksikliği.....	54
6.6. Sosyal Çalışmacının Çapraz Sorgusu.....	55
6.7. Mağdur Perspektifinden SİR.....	55
6.7.1. Tekrar Riskinin Görünür Kılınması	55
6.7.2. Planlılık ve Grup Etkisi.....	56
6.7.3. Psikososyal Riskler	56
6.8. Uygulamacı Değerlendirme	56
6.9. Mahkemede Sosyal İnceleme Raporunun Etkin Denetimi.....	56
6.9.1. Raporun “Delil” Olarak Konumlandırılması	57
6.9.2. Sistematik Çökertme Yaklaşımı	57
6.9.3. Çapraz Sorunun Stratejik Kullanımı	58
6.9.4. Alternatif Uzman Görüşü ile Karşılaştırma	59
6.9.5. Ek Rapor ve Yeniden Değerlendirme Talebi	59
6.10. Uygulamacı Sonuç	60

BÖLÜM 7

ÖRGÜTLER TARAFINDAN KULLANILAN ÇOCUKLAR Kasten Öldürme ve Yaralama Suçları Bağlamında Değerlendirme

7.1. Sorunun Niteliği	61
7.2. Hukuki Çerçeve.....	62
7.3. Örnek Senaryo.....	62
7.4. Uygulamada Kritik Değerlendirme Alanları	63
7.4.1. Çocuğun Örgüt İçindeki Konumu.....	63
7.4.2. Planlılık ve Tasarlama	64
7.4.3. Örgüt Sorumluluğu.....	65
7.5. Mağdur Aile Açısından Değerlendirme.....	65
7.6. Müdafilik Perspektifi.....	66
7.7. İnfaz ve Kamu Güvenliği Dengesi	67
7.8. Uygulamacı Değerlendirme	67

BÖLÜM 8

ÇOCUKLARDA AKRAN ŞİDDETİ

8.1. Sorunun Güncel Boyutu	69
8.2. Örnek Senaryo	69
8.3. Hukuki Çerçeve	70
8.4. Mağdur Aile İçin Temel Hususlar	70
8.5. Uygulamada Kritik Unsurlar	71
8.5.1. Planlılık ve Grup Dinamiği	71
8.5.2. Dijital Teşhir ve İkincil Travma	72
8.5.3. Okulun Hukuki Konumu	72
8.6. Mağdur Vekilliğinde Strateji	74
8.7. Müdafilik Perspektifi	74
8.8. İnfaz ve Rehabilitasyon Boyutu	75
8.9. Uygulamacı Değerlendirme	75

BÖLÜM 9

HAPSE GİRER Mİ?

Çocuklarda İnfaz Rejimi ve Uygulama Gerçeği

9.1. Sorunun Çerçevesi	77
9.2. Örnek Senaryo: Sosyal Medya Suçu	77
9.3. Temel Bilgiler	79
9.4. Hukuki Dayanak ve İnfaz Rejimi	79
9.4.1. 5275 Sayılı Kanun Çerçevesi	79
9.5. Alternatif Yaptırımlar	80
9.6. Koşullu Salıverme Süreci	80
9.7. Mağdur Aile Açısından İnfaz Rejimi	83
9.8. Uygulamacı Değerlendirme	84

İKİNCİ KISIM HUKUKİ ANALİZ

BÖLÜM 10 OLASI KAST, TASARLAMA VE İŞTİRAK AYRIMI

10.1. Olası Kast (TCK m.21/2)	87
10.2. Tasarlayarak Öldürme	88
10.3. İştirak (Faillik – Azmettirme – Yardım Etme).....	89
10.4. Uygulamada Kritik Ayırım	90
10.5. İnfaz ve Kamu Güvenliği Dengesi	90
10.6. Uygulamacı Değerlendirme	91

BÖLÜM 11 TÜRK HUKUKUNDA SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK (SSÇ) REJİMİ

11.1. TCK m.31 Sistematiği.....	93
11.2. Güvenlik Tedbirleri	94
11.3. Uzlaştırma	95
Mağdurun Uzlaştırmadaki Konumu	95
Uygulamacı Perspektifi	95
11.4. HAGB (Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması)	96
Mağdur Üzerindeki Etkisi	96
Stratejik Not (Mağdur Vekilliği Açısından)	96
11.5. Sonuç: Sistem Neyi Amaçlıyor, Pratikte Ne Oluyor?	97
11.6. Uygulamacı Dengesi	97

BÖLÜM 12 İNFAZ REJİMİ VE ÇOCUK EĞİTİMEVLERİ

12.1. Hukuki Dayanak.....	99
12.2. Denetimli Serbestlik	99
12.3. Koşullu Salıverme	100
12.4. Çocuklara Özgü İnfaz Rejimi.....	100
12.5. Mağdur Güvenliği ve Yeniden Suç Riski	101

12.6. Mağdur Vekilliğinde İnfaz Süreci Yönetimi	101
12.7. Uygulamacı Değerlendirme	102

BÖLÜM 13

MUKAYESELİ HUKUKTA ÇOCUK ADALET SİSTEMLERİ

13.1. Almanya Modeli – Eğitim Önceliği	103
13.2. İngiltere Modeli – Risk Temelli Sistem.....	103
13.3. İskandinav Modeli – Sosyal Devlet Temelli Rehabilitasyon.....	104
13.4. Amerika Birleşik Devletleri Modeli – Kamu Güvenliği ve Sert Müdahale.....	104
Temel Özellikler:.....	104
Uygulama Gerçeği:	105
13.5. Uzak Doğu Modeli – Disiplin ve Toplumsal Uyum.....	105
Temel Unsurlar:.....	105
Önemli Fark:	105
13.6. Mukayeseli Sistemlerde Mağdur Yaklaşımı.....	105
13.7. Genel Değerlendirme ve Türkiye İçin Çıkarımlar.....	106

ÜÇÜNCÜ KISIM

SAVUNMA, MAĞDUR VEKİLLİĞİ VE REFORM

BÖLÜM 14

DELİL STRATEJİSİ

14.1. Çocuk İfadesi.....	109
14.2. Dijital Deliller	110
14.3. Hukuka Aykırı Delil	110
14.4. Aile İçin 5 Kritik Bilgi (Dijital Çağ Riskleri)	111
14.5. Mağdur Vekilliğinde Delil Yönetimi.....	111

BÖLÜM 15

SOSYAL İNCELEME RAPORUNA İTİRAZ

15.1. Metodolojik Denetim	113
15.2. Alternatif Uzman Görüşü	113

15.3. Duruşmada Çürütme.....	114
15.4. Mağdur Vekilliğinde Delil Yönetimi Perspektifi.....	114

BÖLÜM 16

TÜRKİYE’DE SİSTEM YETERLİ Mİ?

16.1. Çocuk Mahkemelerinin Sayısı ve Uzmanlaşma	117
16.2. Sosyal Hizmet Altyapısı	117
16.3. Mağdur Destek Sistemleri	118
16.4. Reform İhtiyacı.....	118
16.5. Caydırıcılık – Rehabilitasyon Dengesi	118
16.6. Genel Sonuç.....	119

DÖRDÜNCÜ KISIM

TOPLUMSAL BOYUT VE POLİTİKA

17.1. Çocuk Suçluluğunda Medya Dili.....	121
17.2. Toplumsal İnfial ve Hukuki Gerçeklik	121
17.3. Mağdur Ailelerin Sistemle İlişkisi	122
17.4. Önleyici Sosyal Politika Önerileri	122
17.5. Çocuklara Özgü Risk Haritası Modeli.....	123

BEŞİNCİ KISIM

ÇOCUK CEZA ADALET SİSTEMİNDE YAPISAL SORUNLAR VE MEVZUAT REFORM İHTİYACI

1. Kolluk Aşaması: İlk Müdahale ve Delil Toplama	126
2. Savcılık Aşaması: Koruma – Soruşturma Dengesi.....	126
3. Yargılama Aşaması: Aktif Araştırma Modeli	127
4. İnfaz Aşaması: Risk Temelli Model	127
5. Yüksek Riskli SSC Modeli ve Mevzuat Önerisi	128
6. Dijital ve Örgütlü Suçlara Özgü Yapılanma	128
7. Mağdur Odaklı Sistem ve Aile Sorumluluğu	128
7.1. Mağdur Aileler Bakımından Koruma ve Destek Mekanizmaları. 128	
7.2. Fail Çocuğun Ailesi Bakımından Sorumluluk ve Denetim Mekanizmaları	129

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

1. Çocuk Adalet Sisteminin Temel Gerilimi.....	131
2. Yaş İndirimi: Normatif Doğruluk – Algısal Kırılma	131
3. Sosyal İnceleme Raporu: Sistemin En Kritik Halkası.....	132
4. İnfaz Rejimi: Süre Değil, Etki Meselesi.....	132
5. Örgüt Bağlantılı Suçlar ve Sistem Sınırları	133
6. Mağdur Perspektifinin Sistemdeki Konumu	133
7. Aile Sorumluluğu ve Önleyici Mekanizmalar.....	134
8. Dijital Çağ ve Yeni Suç Formları	134
9. Reform Modeli: Üç Eksenli Yaklaşım.....	134
10. Toplumsal Vicdan ve Hukukun Meşruiyeti.....	135
11. Nihai Değerlendirme	135

EKLER**EK-1****KARAKOL SÜRECİNDE KRİTİK HATALAR VE UYGULAMA RİSKLERİ**

1. Giriş.....	139
2. En Sık Karşılaşılan Kritik Hatalar	139
2.1. Müdafisiz İfade Verilmesi	139
2.2. Çocuğun Yönlendirilmesi.....	139
2.3. Sürecin Hafife Alınması	140
2.4. Delil Toplamada Gecikme.....	140
2.5. Tutanakların Kontrol Edilmemesi	140
2.6. Psikolojik Baskı Altında İfade Verilmesi	140
2.7. Taraflar Arasında Kontrolsüz İletişim	141
2.8. Susma Hakkının Yanlış Kullanımı	141
2.9. Uzman Desteginin İhmal Edilmesi.....	141
2.10. Sürecin Yalnızca Ceza Odaklı Değerlendirilmesi	141
3. Genel Değerlendirme.....	141

EK-2

KARAKOL SÜRECİNDE DOĞRU YAKLAŞIM: ALTIN KURALLAR

1. Giriş	143
2. Altın Kurallar	143
2.1. İlk Temas: Süreci Ciddiyetle ve Kontrollü Yönetmek.....	143
2.2. Müdafî Eşliğinde İfade Esastır	144
2.3. İfade Öncesi Stratejik Değerlendirme Yapılmalıdır	144
2.4. Deliller Derhal Güvence Altına Alınmalıdır.....	144
2.5. Kolluk İşlemleri Aktif Şekilde Denetlenmelidir.....	145
2.6. Çocuğun Psikolojik Durumu Gözetilmelidir.....	145
2.7. Sosyal İnceleme Süreci Başlangıçtan İtibaren Desteklenmelidir	145
2.8. Mağdur Açısından Delil ve Koruma Süreci Yönetilmelidir	145
2.9. İletişim Kontrollü ve Hukuki Çerçeve Kurulmalıdır.....	146
2.10. Süreç Bütüncül Olarak Yönetilmelidir	146
3. Genel Değerlendirme.....	147

EK-3

OLASI KAST – TASARLAMA AYRIMI: HIZLI KARŞILAŞTIRMA VE UYGULAMA REHBERİ

1. Amaç ve Kapsam	148
2. Hızlı Karşılaştırma Tablosu	148
3. Uygulamada Ayrım Testi	149
4. Çocuklar Bakımından Özel Değerlendirme.....	150
5. Uygulamacı Notu.....	150
6. Sonuç	150

EK-4

İnfaz Sürecinde Risk Değerlendirme Checklisti (Çocuk Dosyaları İçin Uygulama Rehberi)

1. Amaç.....	151
2. Bireysel Risk Faktörleri.....	151
3. Ailevi ve Sosyal Çevre Faktörleri.....	152
4. Örgütsel ve Grup Bağlantısı	152

5. Suçun Niteliğine İlişkin Göstergeler	152
6. İnfaz Sürecine Uyum Göstergeleri	153
7. Mağdur Güvenliği Değerlendirmesi	153
8. Denetim ve Tedbir Yeterliliği	154
9. Genel Risk Skoru (Uygulamacı Değerlendirmesi)	154
Uygulamacı Notu.....	155

EK-5

MAĞDUR VEKİLİ İÇİN İNFAZ SÜRECİ MÜDAHALE REHBERİ

1. Amaç.....	156
2. Ne Zaman Müdahale Edilmeli? (Tetikleyici Durumlar).....	156
3. Stratejik Yaklaşım (3 Aşamalı Model).....	156
Aşama 1 — Riskin Somutlaştırılması	156
Aşama 2 — Tedbir Talebinin Netleştirilmesi	157
Aşama 3 — Mahkeme Dilinin Kurulması.....	157
4. Hazır Dilekçe Taslağı	158
5. Uygulamada Kritik Hatalar	159
6. Sonuç	159

EK-6

MÜDAFİLİKTE VE MAĞDUR VEKİLLİĞİNDE TAKTİKSEL YAKLAŞIM REHBERİ

1. Amaç ve Kapsam	160
2. İlk Görüşme (Stratejik Başlangıç Noktası).....	160
2.1. Müdafilikte İlk Görüşme.....	160
2.2. Mağdur Vekilliğinde İlk Görüşme.....	160
3. Tutuklama Risk Yönetimi.....	161
4. Uzlaştırma Stratejisi	161
5. Hüküm Aşaması Planlama.....	161
6. Mağdur Aile ile İletişim Yönetimi.....	162
7. Uygulamacı Notu.....	162
8. Sonuç	162

EK-7
KANUN DEĞİŞİKLİK ÇALIŞMASI TASLAĞI
(Risk Temelli Ayırıştırma, İnfazın Etkinliği ve Mağdur Güvenliğinin
Güçlendirilmesine Dair Öneri Metni)

1. GENEL ÇERÇEVE (ENTEGRASYONLU MODEL)	163
2. MADDE METİNLERİ VE GEREKÇELER (REVİZE ENTEGRE METİN).....	164
MADDE 1	164
MADDE 2	165
MADDE 3	165
MADDE 4	166
MADDE 5	166
MADDE 6	167
MADDE 7	167
MADDE 8	167
3. GENEL GEREKÇE.....	168
KAYNAKÇA (GENİŞLETİLMİŞ VE AKADEMİK VERSİYON)	169
I. Ulusal Mevzuat	169
II. Uluslararası Belgeler ve Standartlar	169
III. Mukayeseli Hukuk Kaynakları	170
Almanya	170
İngiltere	170
ABD 170	
Hollanda	170
İskandinav Ülkeleri	170
IV. Doktrin ve Akademik Kaynaklar	171
V. Araştırma Raporları ve Veri Kaynakları	171
VI. Uygulama ve Politika Belgeleri.....	171